

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 11 dec. 1950

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Plein 2b.

Aanwezig: De Minister-President, Voorzitter, en de Ministers Van den Brink, Götzen, s'Jacob, Joekes, Lieftinck, Van Maarseveen, Mansholt, Rutten, Van Schaik, Spitzen, Struycken, Teulings en In 't Veld (Ministers Stikker is wegens ziekte afwezig).

Tevens is aanwezig Staatssecretaris Blom.

Secretaris: Drs. J. Middelburg.

- - -

3. Uniezaken

- - -

c. De kwestie Nieuw-Guinea

Minister *Lieftinck* acht de procedure, die op de Nieuw-Guineaconferentie is gevoerd, weinig bevredigend, aangezien deze teveel lijkt op een civile procedure, waarbij partijen met memorie en contra-memorie werken. Ondanks de slechte ervaringen bij het informele contact door de indiscreties is spreker van oordeel, dat meer van de persoonlijke elementen op de conferentie gebruik moet worden gemaakt. Gezien het algemene wereldgebeuren meent spreker, dat het noodzakelijk is spoedig tot een vreedzame oplossing op de conferentie te geraken. Als nieuwe suggestie noemt spreker de mogelijkheid met de fictie te werken, dat Westelijk Nieuw-Guinea zelf soeverein zal worden verklaard; aangezien dit gebied nog niet in staat is zichzelf te besturen zal dan een driepartijenverdrag worden gesloten tussen Nederland, Indonesië en Nieuw-Guinea, waarbij het protectoraat zal komen aan Nederland en Indonesië, terwijl de uitoefening van de protectorstaak aan Nederland zal worden opgedragen. Het voordeel van deze oplossing is, dat hiermede het gezicht van Indonesië is gered en het verwijt van kolonialisme niet aan Nederland kan worden gericht.

De *Minister-President* merkt op, dat onmiddellijk nadat de Indonesische delegatie aan Minister Stikker had gezegd, dat publicatie van de vertrouwelijke besprekingen onbehoorlijk was, wederom indiscreties zijn begaan. Spreker doet mededeling van een brief van de Tweede-Kamerfractie van de PvdA betreffende de Nieuw-Guineakwestie.

Staatssecretaris *Blom* doet mededeling van een bezoek van de Australische ambassadeur, die opnieuw uiting heeft gegeven aan zijn ongerustheid over een mogelijke tegemoetkoming van Nederland aan het Indonesische verzoek tot soevereiniteitsoverdracht. Op de mededeling van de ambassadeur, dat indien de financiële last van Nieuw-Guinea voor Nederland te zwaar zou zijn, Australië bereid is te overwegen hierbij hulp te verlenen, heeft spreker geantwoord dat dit punt thans niet actueel is. Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat in een onderling gesprek met Mr. Rum ook wel de gedachte is geopperd de soevereiniteit aan de Unie op te dragen; Mr. Rum achtte dit een gewrongen figuur maar wees het niet geheel van de hand. Van afbreken der onderhandelingen is in dit stadium geen sprake, doch indien geen overeenstemming wordt bereikt zal men wel een procedure voor verdere behandeling moeten afspreken.

Minister *s'Jacob* heeft de militaire situatie in Zuid-Oost-Azië met Montgomery en andere militairen besproken. Uit gesprekken met Franse en andere buitenlandse vertegenwoordigers is gebleken, dat deze landen in het algemeen niet begrijpen, dat geen overeenstemming over Nieuw-Guinea kan worden bereikt. Spreker heeft voorts Kolonel Hidajat op bezoek gehad, die zijn bezorgdheid uitsprak over de brutaliteit van Chinezen in Indonesië en vroeg of Nederland Indonesië behulpzaam zou kunnen zijn.

Minister *Van Maarseveen* is het eens met het bezwaar van Minister *Lieftinck* tegen de thans gevolgde procedure op de conferentie, doch hij wijst er op, dat de indiscreties en het verzoek van Indonesische zijde om ook de deskundigen aan de conferentietafel te doen plaats nemen hebben geleid tot deze schriftelijke procedure.

Staatssecretaris *Blom* ziet als een mogelijke verklaring van de indiscreties, dat de Indonesische delegatie in eigen land heeft willen laten uitkomen, dat Amerika tegen soevereiniteitsoverdracht is. In dit verband noemt spreker ook een artikel in de *New York Times*, waarin aan Indonesië wordt gevraagd met het oog op de internationale toestand de claim op Nieuw-Guinea niet door te zetten.

De *Minister-President* is van oordeel, dat beide partijen een tussenoplossing wensen. Spreker stelt voor, dat als de Indonesische delegatie opnieuw een schriftelijk stuk indient, van Nederlandse zijde niet een schriftelijk antwoord zal worden gegeven, doch dat verder mondeling wordt overlegd. Minister *Van Maarseveen* zou dit niet van tevoren reeds willen besluiten. Minister *Joekes* geeft in overweging vóór de middagzitting contact met Mr. Rum te zoeken, waarbij dan op het onwenselijke van het komen op een dood punt op de conferentie wordt gewezen. Minister *Van Maarseveen* meent, dat het opnemen van dergelijk contact met Mr. Rum onjuist is. Spreker ziet overigens als voordeel van het afbreken van de conferentie, dat men dan went aan de gedachte, dat met Nederland niet zo gemakkelijk overeenstemming op dit punt is te bereiken. Uit de uitvoering van de overeenkomsten van de RTC o.a. inzake het zelfbeschikkingsrecht en de gelijke behandeling van de verschillende bevolkingsgroepen is wel gebleken, dat Nederland aan het sluiten van overeenkomsten inzake Nieuw-Guinea met Indonesië weinig waarde kan hechten.

De *Minister-President* is van mening, dat niet voor de middagzitting contact met Mr. Rum moet worden opgenomen; anderzijds verwacht spreker niet hetzelfde effect van afbreken der conferentie als Minister *Van Maarseveen*, aangezien dan in Indonesië de hartstochten zullen loskomen. Uitstel van een oplossing ziet spreker als een ramp, aangezien het vraagstuk dan veel scherper zal worden. Spreker meent echter, dat wij Nieuw-Guinea niet kunnen overdragen. Wij mogen het niet aan eenzelfde chaotische ontwikkeling overlaten als b.v. in een belangrijk deel van Celebes is ontstaan. De *Raad* sluit zich bij deze meningen aan.

Minister *Van Maarseveen* heeft de gedachte van de Nieuw-Guinearaad nog niet met de Kamercommissie besproken met het oog op de geheimhouding; indien het denkbeeld van de vorming van een Nieuw-Guinearaad of van een gemeenschappelijk soevereiniteit op de conferentie zal worden gelanceerd, zou spreker dat eerst met de Kamercommissie willen bespreken.

Staatssecretaris *Blom* acht de gedachte van Minister *Lieftinck* aantrekkelijker dan de suggestie om Indonesië 50% van de soevereiniteit te geven, aangezien dat land dan zal streven dit percentage steeds te verhogen.

De *Minister-President* acht het noodzakelijk, dat Nederland in Nieuw-Guinea de feitelijke macht in handen zal hebben; indien het deze niet heeft zou men zich beter hieruit kunnen terugtrekken. Overigens meent spreker niet, dat bij uitvoering van het plan van Minister *Lieftinck* de agitatie van Indonesische zijde minder zal zijn dan bij het plan inzake de instelling van een Nieuw-Guinearaad. Minister *Spitzen* is van oordeel, dat een plan, waarbij de soevereiniteit aan Nieuw-Guinea zelf wordt overgedragen, internationaal beter zal liggen. Minister *Van den Brink* verwacht dat dit plan voor Indonesië niet gemakkelijk aanvaardbaar zal zijn. Minister *Struycken* ziet de mogelijkheid het denkbeeld van Minister *Lieftinck* te hanteren als tussenvoorstel alvorens het eindvoorstel van Minister *Van Maarseveen* inzake de Nieuw-Guinearaad ter tafel wordt gebracht.

Minister *Van Maarseveen* wijst er op, dat indien een beslissing over de Nieuw-Guineakwestie zal worden opgedragen aan een internationale instantie, alles afhangt van de samenstelling van deze instantie. De *Minister-President* gelooft, indien geen andere oplossing kan worden bereikt, dat men dan de UNCI er bij moet betrekken. Hoewel dat ook allicht nog geen

oplossing zal brengen, is men dan tegenover de Veiligheidsraad verantwoord. Minister *Van Maarseveen* heeft bij de opening van de conferentie gezegd, dat de UNCI destijds bij de RTC niet heeft kunnen helpen bij de oplossing van het geschil over Nieuw-Guinea. Men zou, indien geen oplossing wordt bereikt, de UNCI er bij kunnen betrekken, doch als helpende en niet als beslissende instantie. In dat geval zou men in plaats van Australië b.v. India kunnen vragen. De *Minister-President* is van oordeel, dat niet van Nederlandse zijde wijziging van de UNCI moet worden voorgesteld. Indien Australië zou moeten worden vervangen zal men door België en het nieuw aan te wijzen lid opnieuw tezamen het derde lid moeten laten aanwijzen in plaats van de Amerikaanse vertegenwoordiger. Minister *Joekes* noemt Engeland als vervanger voor Amerika en Minister *Lieftinck* Canada. De *Minister-President* geeft de voorkeur aan Canada.

Minister *Van Schaik* informeert naar aanleiding van de brief van de fractie van de PvdA hoe andere fracties tegenover dit onderwerp staan. Minister *Van Maarseveen* deelt mede, dat de KVP achter de Regering staat, terwijl de Anti-Revolutionairen geen overeenkomst wensen (aangezien dat een beperking van de soevereiniteit zou betekenen), doch Nederland alleen een eenzijdige verklaring zouden willen laten afleggen. Minister *Lieftinck* schat de bijdrage aan het Nederlands nationale inkomen, afkomstig uit Indonesië, op het ogenblik op f.0,5 mld. Spreker deelt mede 's avonds een gesprek met Minister Sjafruddin te zullen hebben.

d. *Procedure van Ambon versus KPM* (Zie notulen MR d.d. 4 Dec. 1950, punt 3c; brief van de Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken d.d. 9 Dec. 1950 met 1 bijlage.)
Minister *Van Maarseveen* vindt de nieuwe conclusie uitstekend.

De *Minister-President* zou niet willen beginnen met de afwijzing van het zelfbeschikkingsrecht, doch zou dit punt in het midden willen laten. Minister *Götzen* zou het echter betreuren als dit punt kwam te vervallen. De *Raad* aanvaardt vervolgens ongewijzigd de concept-conclusie.

e. *De kwestie van de Ambonense militairen* (Zie notulen MR d.d. 4 Dec. 1950, punt 3b.)
De *Minister-President* deelt naar aanleiding van het besluit om de Ambonense delegatie terug te zenden, mede dat de HC heeft gevraagd deze nog enige tijd in Nederland te houden. De *Raad* verklaart zich hiermede accoord.

De *Minister-President* merkt vervolgens op, dat is nagegaan in hoeverre het mogelijk is de verbindingen met de Ambonense militairen in Indonesië te verhinderen. De PTT zal hier weinig aan kunnen doen. Het enige zou zijn militaire disciplinaire maatregelen tegen de betrokkenen te nemen.

Minister *s'Jacob* deelt mede, dat Generaal Toet uit Indonesië terugkeert. Spreker stelt voor hem Vrijdag in de vergadering van de Raad MAK te horen. De *Minister-President* acht het wenselijk een verslag van Generaal Toet in de vergadering van de RAVI van Donderdag te bespreken. Aldus wordt besloten.

- - -